

Inventeringsrapport

Inventering av marksvampar i skog nordost om Berkinge, Östhammars kommun 2025

Björn Bråvander, Pachira AB

18 november 2025

Framsida: Några färgglada fynd från Södra Västermarken, Berkinge

Från toppen, vänster ses anisspindling, *Cortinarius odorifer* (Signalart), mandarinfingersvamp, *Ramaria tridentina* (DD)*, grankransspindling, *Cortinarius saginus s.lat.**, myxomyceten *Physarum cinereum s.str.*, smultronkantarell, *Aphroditeola olida* (VU), tratttaggsvampen i kalkbarrskog, *Phellodon dititomentosus* (nybeskriven art), slätterblomma, *Parnassia palustris*, kantarellvaxing, *Hygrocybe cantharellus* (Signalart), läderdoftande fingersvamp, *Ramaria safraniolens* (VU), odörspindling, *Cortinarius russeoides* (NT), skarp dropptaggsvamp, *Hydnellum peckii* (Signalart), svavelrisk, *Lactarius scrobiculatus* (Signalart), mandarinfingersvamp* och rödgul trumpetsvamp, *Craterellus lutescens* (Signalart).

* indikerar att arten bestämts via makro-/mikrokaraktärer men att DNA-sekvensering är planerad för att se om det går att komma till exakt art, eller för att konfirmera bestämningen.

Bilder i denna rapport: Foto Björn Bråvander om inte annat uppges.

Innehållsförteckning

Uppdrag	3
Syfte	3
Begränsningar	4
Genomförande	4
Resultat	6
Övriga noteringar	9
Källor	10

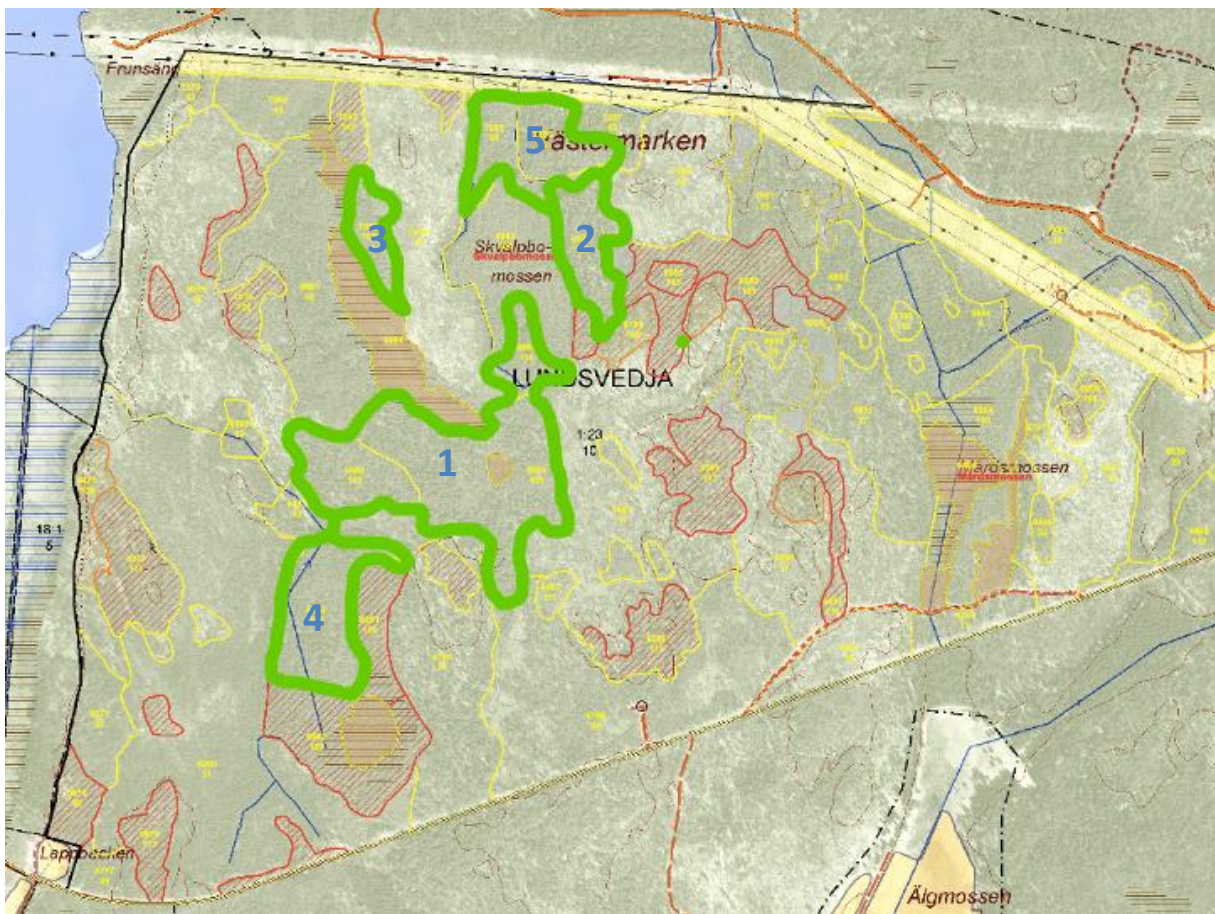
Uppdrag

Uppdragsgivare är Östhammars Naturskyddsförening.

Uppdragstagare är Björn Bråvander, Pachira AB, org nr. 556720-5389.

Syfte

Inventerings syfte var att finna och registrera artfynd av naturvårdsintressanta marksvampar i fyra delområden skog nordöst om Berkinge, norr om riksväg 76 och öster om Södra Åsjön.

Figur 1: Karta som visar de fem delområdena, varav område 1 finns centralt i bild som det näst sydligaste området. Källa: Uppdragsgivaren.

Delområde 1 var prioriterat, delområde 5 utgick (ströks av uppdragsgivaren) i övrigt gällde uppdraget fritt sök inom delområdena. Två tillfällen, à 8 timmar, väl separerade i tid för att täcka fruktifiering av tidigare och senare kalkbarrskogsarter var överenskommet. Sammantaget refereras inventeringsområdet som helhet med lokalnamnet **Södra Västmarken**.

Denna rapport sammanställer alla naturvårdsintressanta fynd.

Begränsningar

Inventeringarna har gjorts utifrån syftet att hitta naturvårdsarter (signalarter och rödlistade arter) av marklevande svampar. Vedlevande svampar och växter har inte eftersökts, men har noterats i den mån de hittats som bifångster.

Ingen bedömning har gjorts utifrån andra parametrar som skogens ålder, struktur, area, avverkningshot mm.

Uppdragets omfattning är 2 fältdagar med fritt sök inom delområdena 1-4, men med prioritet för område 1. Vid fritt sök täcks inte hela de omfattade sökområdet, istället uppsöks fynd i mån av tillgänglig tid opportunistiskt utefter inventerarens bedömning om var de finns goda chanser att göra naturvårdsintressanta fynd.

Besöken får ses som stickprov då variationen i fruktkroppsbildandet kan variera stort mellan olika arter och år. Några få dagars inventering med eftersök ett år kan ge en bra träffbild, men kan också helt missa viktiga arter som kanske inte alls bildar fruktkroppar detta år. Vald vandringsväg, inventeringsdatum och graden av "svampår" kan ha avgörande betydelse för artfynden.

Genomförande

Första besök, tidigt på säsongen

Första inventeringsdagen 2025-09-02, 5 timmar. Delområde 1 besöktes.

Anteckningar: Jag utgick från parkeringsplats intill riksväg 76, SSO om delområde 1. Gick genom kalkpåverkad ungskog till delområde 1. Inventering av detta område.

Andra besök, tidigt på säsongen

Andra inventeringsdagen 2025-09-06, 6,5 timmar inventering. Delområde 4 och delområde 1 besöktes.

Anteckningar: Jag utgick från parkering S om delområde 4. Gick genom delområde 4 (västra sidan) upp till delområde 1 som genomgicks. Tillbakaväg genom delområde 4 (östra sidan)

Tredje besök, senare på säsongen

Den sista inventeringsdagen 2025-09-25, heldag i fält. Delområde 2 och 1 besöktes.

Anteckningar: Jag utgick från parkeringsplats N om delområde 5 i vägkant av skogsbilväg skyltad Ekopark Forsmark. Ingen bom. Härifrån gick jag söderut, korsade kraftledningsgata och passerade genom delområde 5 till delområde 2 som genomgicks ned till delområde 1 som genomgicks. Tillbakaväg norrut i rask takt utan eftersök.

Summering

Delområde 1 besöktes således alla tre dagar och är väl genomgången, delområde 2 och 4 är genomgångna 1 gång vardera. Delområde 3 har inte besökts.

Bestämning och rapportering

Var och ett av de tre inventeringstillfällena följdes av efterarbete i form av att undersöka, dokumentera och torka kollektioner som därefter sparats i zip-påsar. Samtliga fynd har dokumenterats med bild och koordinater i fält.

Efter fältsäsongen, i november, har det samlade digitala och organiska materialet använts för att bestämma och rapportera fynden i Artportalen. Några av kollektionerna har mikroskopierats och några av dem kommer eventuellt DNA-sekvenseras.

Sekvenserade och andra intressanta fynd avses bli herbarieförda i Uppsala universitets herbarium, Evolutionsmuseet Botanik (UPS)

Resultat

Nedan listas fynd av Skogsstyrelsens signalarter, rödlistade arter samt alla observationer.

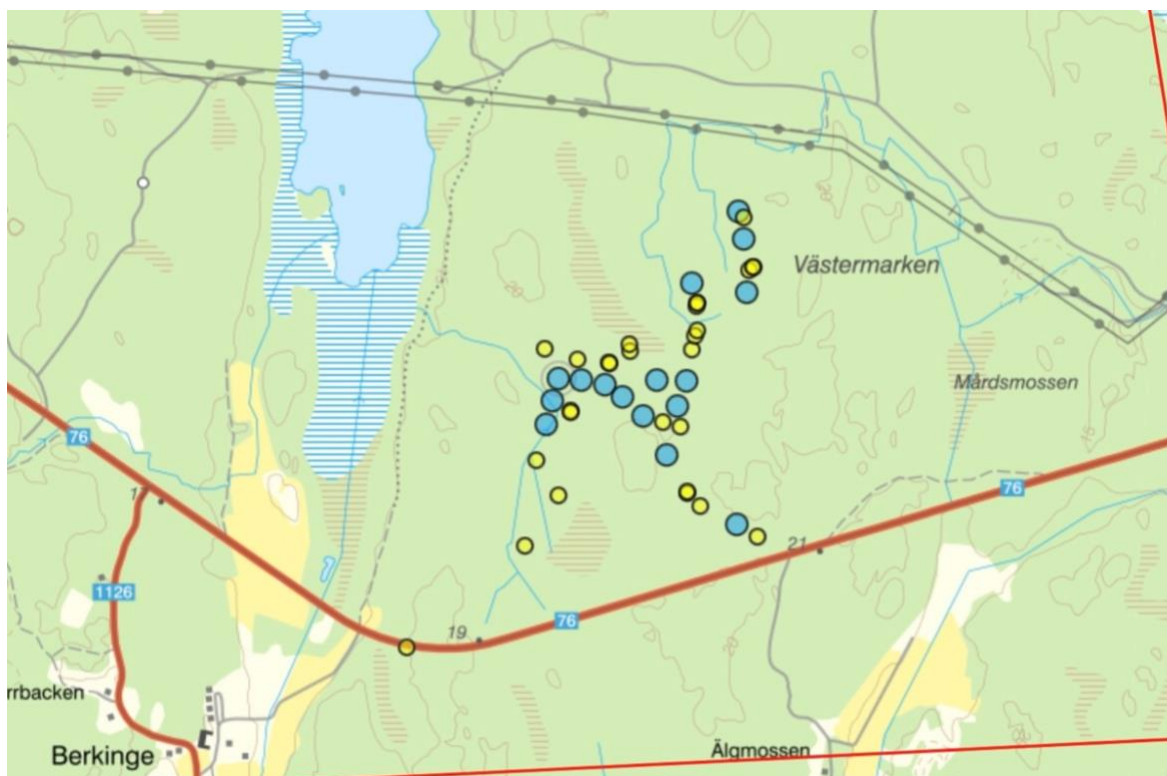
Skogsstyrelsens Signalarter

Totalt har 200 observationer av signalarter dokumenterats i Artportalen. Se fynden här:

<https://www.artportalen.se/ViewSighting/SharedSearch?storedSearchId=24343&identifier=1C307C46>

Artnamn	Vetenskapligt namn	Auktor	Rödlistekategori	Antal
Skogsknipprot	<i>Epipactis helleborine</i>	(L.) GRANTZ		10
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	(L.) BERNH.		5
Tibast	<i>Daphne mezereum</i>	L.		5
Kalktallört	<i>Monotropa hypophegea</i>	WALLR.		3
Olivspindling	<i>Cortinarius venetus</i>	(FR.:FR.) FR.		8
Anisspindling	<i>Cortinarius odorifer</i>	BRITZELM.		5
Spetsvaxing	<i>Hygrocybe acutoconica</i>	(CLEM.) SINGER		1
Kantarellvaxing	<i>Hygrocybe cantharellus</i>	(SCHWEIN.) MURRILL		1
Toppvaxing	<i>Hygrocybe conica</i>	(SCHAEFF.) P.KUMM.		1
Gullgröppa	<i>Pseudomerulius aureus</i>	(FR.) JÜLICH		1
Rödgul trumpetsvamp	<i>Craterellus lutescens</i>	(FR.) FR.		72
Brandticka	<i>Pycnoporellus fulgens</i>	(FR.) DONK		1
Svavelriska	<i>Lactarius scrobiculatus</i>	(SCOP.) FR.		47
Skarp dropptaggsvamp	<i>Hydnellum peckii</i>	BANKER		7
Fjällig taggsvamp s.str.	<i>Sarcodon imbricatus s.str.</i>			32
Större träffjäril	<i>Cossus cossus</i>	(LINNAEUS, 1758)		1

Figur 2: Dokumenterade fynd av Skogsstyrelsens signalarter. Lista med antal (Artportalen).

Figur 3: Kartöversikt som visar positioner för fynd av Skogsstyrelsens signalarter (Artportalen).

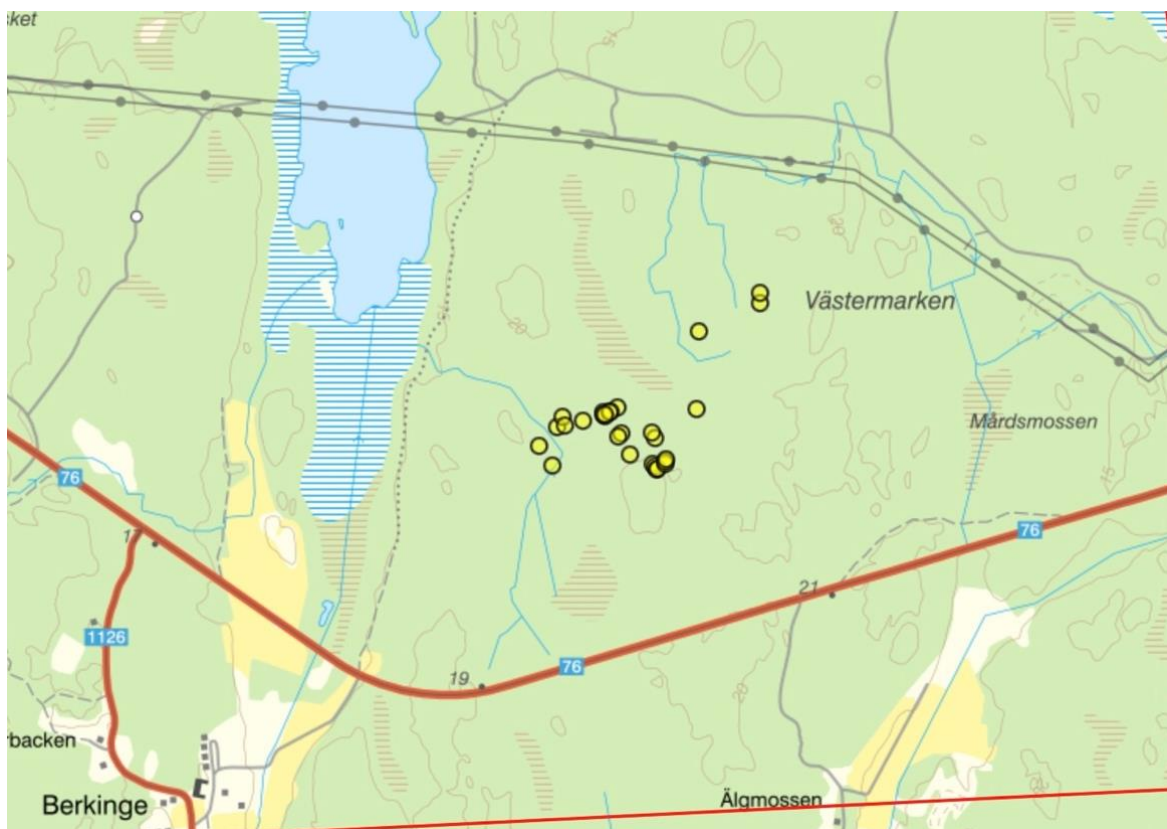
Rödlistade arter

Totalt har 30 observationer av rödlistade arter dokumenterats i Artportalen. Se fynden här:

<https://www.artportalen.se/ViewSighting/SharedSearch?storedSearchId=24344&identifier=4DF2EEBE>

Artnamn	Vetenskapligt namn	Auktor	Rödlistekategori	Antal
Denisespindling	<i>Cortinarius olivaceodionysae</i>	A. ORTEGA & AL.	NT	1
Odörspindling	<i>Cortinarius russeoides</i>	M.M. MOSER	NT	10
Smultronkantarell	<i>Aphroditeola olida</i>	(QUÉL.) REDHEAD & MANFR. BINDER	VU	1
Gyllenfingersvamp	<i>Ramaria brunneicortusa</i>	R.H. PETERSEN	VU	2
Blek fingersvamp	<i>Ramaria pallida</i>	(SCHAEFF.) RICKEN	NT	1
Läderdoftande fingersvamp	<i>Ramaria safraniolens</i>	CHRISTAN	VU	2
Gultoppig fingersvamp	<i>Ramaria testaceoflava</i>	(BRES.) CORNER	NT	1
Mandarinfingersvamp	<i>Ramaria tridentina</i>	SCHILD	DD	2
Grangräticka	<i>Boletopsis leucomelaena</i>	(PERIS.) FAYOD	VU	1
Dofttaggsvamp	<i>Hydnellum suaveolens</i>	(SCOP.:FR.) P. KARST.	NT	6
Motaggsvamp	<i>Sarcodon squamosus</i>	(SCHAEFF.) QUÉL.	NT	3

Figur 4: Dokumenterade fynd av rödlistade arter. Lista med antal (Artportalen).

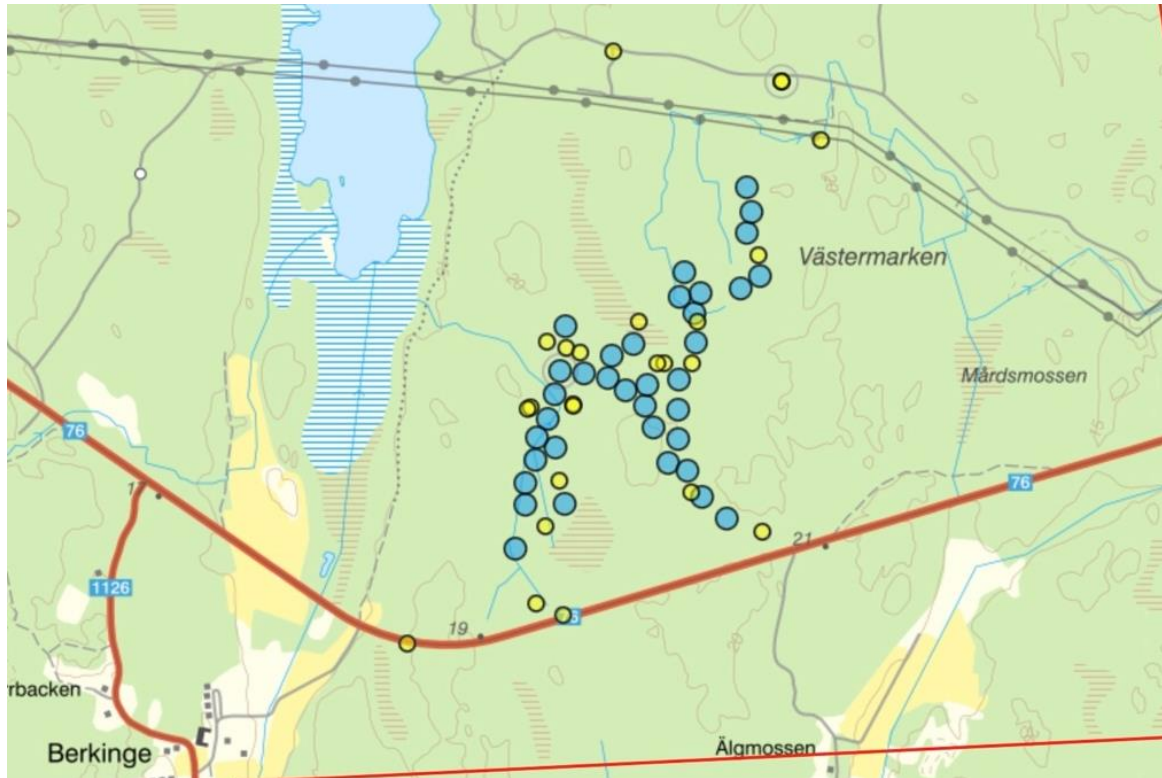

Figur 5: Kartöversikt som visar positioner för fynd av rödlistade arter (Artportalen).

Samtliga dokumenterade observationer

Totalt har 713 observationer dokumenterats i Artportalen. Se fynden här:

<https://www.artportalen.se/ViewSighting/SharedSearch?storedSearchId=24342&identifier=DA05E65F>

Figur 6: Översikt som visar registrerade samtliga fynds positioner (Artportalen).

I några fall har fynd som inte kunnat bestämmas till art rapporterats med ett kollektivtaxon eller aggregat. Dessa kan eventuellt bestämmas till art vid senare tillfälle med hjälp av DNA-sekvensering. Sådana efterbestämningar väntas inte ha betydande påverkan på resultaten, men kommer möjligen bidra till att ytterligare något naturvårdsintressant fynd kan fastslås. Det meddelas i förekommande fall till Naturskyddsföreningen skriftligen.

Ett av fynden är en nybeskriven art (ännu ej bedömd för listning) och två fynd är listade som DD (Kunskapsbrist). Rödlistan 2025 kommer offentliggöras i mars 2026 och det kan förmodas att dessa kommer erhålla uppdaterade bedömningar (Artfakta).

Övriga noteringar

Skogen innefattar flera större partier av särskilt rik kalkbarrskog av lågörtstyp. Dessa områden bildar, liksom i flertalet uppländska kalkbarrskogar, en mosaik i svackor omgivna av mer höglänta magrare marker. Här finns även partier med magra mossar. Skogen är gammal och flerskiktad. Den är varierad och luckig, och det finns spår av tidigare skogsbeta i form av öppnare ytor nu bevuxna med örnbräken, liljekonvalj blåsippa, vårärt och stenbär m.fl. Enbuskar levande som döda, liksom haggvaxskivlingar, *Hygrocybe s.l.* rödlingar och noppingar, *Entoloma* som hittats här och var i skogen är även de tecken på tidigare hävd.

Jag stötte upp skogshöns vid flera tillfällen under mina besök i de här fina skogsmiljöerna. Kunde dock inte identifiera dem i flykten då mitt fokus var på det marklevande.

Alla mycel fruktifierar inte varje år, så även om hösten 2025 på många håll i Uppland varit ett gott år för exempelvis ädelspindlingar, *Cortinarius subg. Phlegmacium* och korallfingersvampar, *Ramaria* så är det rimligt att anta att de här skogsområdena hyser fler ovanliga och hotade arter, särskilt i de mer kalkpåverkade partierna. Dessa partier bör återbesökas fler år för att komplettera bilden - ett stort antal fynd av signalarter för kalkbarrskog är noterade med exakta koordinater för att vägleda vid sådana återbesök.

Källor

Kartmaterial tillhandahållet av Östhammars Naturskyddsförening

Artportalen, <https://artportalen.se>

Artdatabankens Artfakta (November 2025), <https://artfakta.se/>

Figur 7: Ett trevligt fynd från det första inventeringstillfället. Smultronkantarell *Aphroditeola olida* (VU) omgiven av 2–3 meter diffus ring av blek fingersvamp, *Ramaria pallida* (NT), Smultronkantarell har endast ett fåtal kända lokaler i Uppland. Södra Västermarken, Berkinge 2025-09-02.